

1.9.2024

Valtiovarainministeriö

VN/25102/2023

Elintarviketeollisuusliiton lausunto valtion aluehallintouudistusta koskevaan lainsäädäntöön

D) Tiivistelmä lausunnon päähuomioista

Elintarviketeollisuusliitto (ETL) kiittää mahdollisuudesta lausua valtion aluehallintouudistusta koskevasta lainsäädäntöehdotuksesta. Mielestämme uudistus on kokonaisuudessaan kannatettava ja erittäin tarpeellinen. Tässä lausunnossa esitettyjen ruoka- ja juoma-alan kannalta keskeisten näkökohtien lisäksi ETL tukee kokonaisuudessaan Elinkeinoelämän Keskusliiton (EK) lausunnossa esiin nostettuja näkökohtia.

Elintarvikealan yritysten ja hallitusohjelmaan ruoka-alan kasvutavoitteen näkökulmasta ETL pitää uudistusta erittäin tärkeänä. Yhdenmukaisemmat lupakäytännöt parantavat investointisuunnitelmien kannalta tärkeää toimintaympäristön ennakoitavuutta. Lisäksi asioiden käsittelyn helpottuminen ja toimijoiden yhdenvertainen kohtelu eri puolilla Suomea on tärkeää. Mielestämme on hyvä, että hallituksen esityksen perusteluissa on tunnistettu, miten käytännön kehitystyö uusissa rakenteissa tulee kuitenkin vaatimaan aikaa. ETL haluaakin huomauttaa, että uudistuksen toteutuksessa erityistä huomiota tulee kiinnittää resurssitehokkuuden ohella käynnissä olevien prosessien sujuvuuden varmistamiseen sekä riittävän paikallistuntemuksen turvaamiseen.

ETL tunnistaa, että tällä hetkellä aluehallintovirastojen tehtävät ovat osittain päällekkäisiä Ruokaviraston vastuualueelle kuuluvien tehtävien kanssa. Tämä ei ole yhteiskunnan ja yritysten näkökulmasta tehokasta resurssien käyttöä. ETL kannattaa esitystä ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirtämiseksi aluehallintovirastoista Ruokavirastoon ehdotetulla tavalla valvonnan yhtenäistämiseksi, päällekkäisyyksien ja kustannusten vähentämiseksi sekä hallinnon selkeyttämiseksi. ETL yhtyy esityksessä esitettyihin siirron perusteluihin. On kuitenkin tärkeää, että Ruokavirasto pystyy jatkossa hyödyntämään siirron myötä integroitavaa henkilöstöä joustavasti tarpeen mukaan muihinkin kuin nyt lakimuutoksissa määriteltyihin tehtäviin.

ETL pitää erittäin hyvänä ja tarpeellisena uudistuksena myös ympäristöllisten lupa- ja valvontatehtävien kokoamista yhteen valtakunnalliseen virastoon ratkaisukäytäntöjen ennakoitavuuden edistämisen sekä lainsäädännön yhdenmukaisen soveltamisen näkökulmasta. Uudistuksen toteutuksessa on kuitenkin tärkeää kiinnittää erityistä huomiota riittävään alueellisten erityispiirteiden tunnistamisen edellyttämiin resursseihin sekä käynnissä olevien prosessien sujuvuuden varmistamiseen myös muutosvaiheen aikana.

Uuden Lupa- ja valvontaviraston tehtäviin lukeutuu myös varautumisen alueellisen yhteistyön järjestäminen. Asetusluonnoksen 4 §:n perusteella alueellisen valmiustoimikunnan kokoonpanosta ei mielestämme saa käsitystä, että siinä toteutuisi YTS:n kantava periaate eri tahojen (viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen) varautumisen yhteistyöstä. Edellä

mainituista tahoista on selkeästi mainittu vain viranomaisten edustus. ETL katsoo, että alueellisessa varautumisessa tulisi huomioida myös valtakunnallinen varautuminen ja sen yhteensovittaminen alueellisen varautumisen kanssa. Lakiluonnoksessa ehdotetaan alueellisen varautumisen keskittämistä Lupa- ja valvontaviraston vastuulle. Nykyisellään monet näistä tehtävistä koskevat Aluehallintovirastoa ja Elinvoimakeskusta. Lisäksi kunnilla ja hyvinvointialueilla on oma varautumisvelvollisuutensa. On toivottavaa, että varautumisvelvoitteissa huomioidaan myös kuntien, alueiden inhouse yhtiöiden ja yritysten keskinäinen suhde, jotta esimerkiksi ruokahuollon varautumisessa ulkoistukset ja hajautukset eivät estä varautumisen toteutumista. Lakiluonnoksen varautumiseen liittyvässä osiossa ei näy merkintää valmiuslain velvoitteista (2011/1552). Valmiuslain 32–34 § mainitaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, aluehallintovirastot ja kunnat sekä kansalaisia että teollisuutta koskevassa sääntelyssä. ETL:n mielestä jää epäselväksi, miten nykyisen valmiuslain velvoitteet on huomioitu aluehallintouudistuksessa. Mielestämme on tarpeen selkeyttää, miten Lupa ja valvontavirastoon sekä Elinvoima, kehittämis- ja hallintokeskusten tehtävät eroavat varautumisen osalta toisistaan ja kenelle on osoitettu valmiuslain (2011/1552) 32–34 §:n mukaiset viranomaistehtävät, jotka nykyisellään koskevat ELY-keskuksia.

ETL pitää tärkeänä, että elinvoimakeskuksista annetussa laissa huomioitaisiin koko ruokaketjun toimintaedellytysten tukeminen alkutuotannosta teolliseen jalostukseen, koska kotimainen alkutuotanto ja teollisuus ovat vahvassa yhteydessä toisiinsa. Elintarvikkeiden jalostus tulisi mainita elinvoimakeskusten tehtävistä säätävässä pykälässä, koska elinvoimakeskustoilla on mahdollisuus edistää myös elintarviketeollisuusyritysten toimintaedellytyksiä toiminta-alueellaan. Tämä tukisi myös hallitusohjelman tavoitteita edistää ruoka-alan kasvua, elintarviketienä ja elintarviketeollisuuden TKI-toimintaa.

Lain 2 pykälän 1 momentin toista kohtaa tulisi täsmentää seuraavasti:

2) maa- ja puutarhatalous, maaseudun kehittäminen, kala- ja porotalous, elintarvikkeet ja niiden jalostus, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus ja laatu, luonnonmukainen tuotanto, eläinten terveys ja hyvinvointi, kasvinterveys sekä vesitalous;

Lisätiedot:

Kasvu ja yrittäjyys:

Jukka Ihanus, jukka.ihanus@etl.fi, puh. 050 463 9929

Ympäristölliset lupa- ja valvontatehtävät:

Satumaija Levón, satumaija.levon@etl.fi, puh. 040 752 8537

Ympäristöterveydenhuoltoa koskevat tehtävät:

Marleena Tanhuanpää, marleena.tanhuanpaa@etl.fi, puh. 040 528 2207

Varautuminen:

Eero Alaluusua, eero.alaluusua@etl.fi, puh. 050 326 7888